

Tarih: 24.01.2013

Sayı: 2013/9046

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Bankacılık sektörü ülkemizde en karlı sektörlerden birisi olmasına rağmen, çalışanların özlük hakları ve çalışma şartlarının giderek kötüleştiği sektör çalışanlarının şikâyetlerinden anlaşılmaktadır. Ekte sunulan gerekçelere dayanılarak, banka çalışanlarının özlük hakları, örgütlenme hakları ve çalışma şartlarına ilişkin sorunların ve çözüm önerilerinin tespiti amacıyla Anayasa'nın 98'inci, TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını saygılarımızla arz ederiz.

1- Mehmet Günal
Antalya Milletvekili

Alim İsmail
Kütahya mv

Enver ERDEM
Elazığ mv.

Mehmet KUTLU
Sakarya mv.

Ali ÖZALP
Mersin mv

Emin GÜZAR
Kastamonu mv.

Ali Hakan KAYA
İST mv.

Ali Hakan KAYA
İST mv.

Oktaç URAÇ
Mardin Milletvekili

Ferit DEĞER
Zonguldak mv.

Mehmet ERDOĞAN
Muğla mv.

Seyfettin YILMAZ
Adana mv.

Hasan KUTLU
Kocaeli mv.

Hasan KUTLU
Kocaeli mv.

Hasan KUTLU
Kocaeli mv.

Hasan KUTLU
Kocaeli mv.

Mehmet SANDOĞRU
Mersin mv.

Cemal SİMSEK
Samsun mv

Levent ÇİFTÇİ
Hatay mv

MESUT DEDEDİ
Kahramanmaraş mv

Özcan YENİÇERİ
ANKARA mv.

Celal ADIGÜZEL
İST mv

M. İsmail KALAYCI
Konya mv

E. Akın ALI
Manisa mv.

GEREKÇE

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun (BDDK) Eylül 2012 tarihinde yayınladığı "Türk Bankacılık Sektörü Genel Görünümü" adındaki rapordan, finans piyasasında 48 bankanın faaliyette bulunduğu, bankaların toplam 10.892 şube ve 199.230 personel ile faaliyetini sürdürdüğü, anlaşılmaktadır. Bu verilere göre, şube başına ortalama 18 civarında personel düşmektedir. Bahsedilen raporda, Eylül 2012 itibarıyla sektördeki toplam aktif payı sıralamasına paralel olarak, sektörde istihdam edilen personelin %45,3'ü (90.218 kişi) özel bankalarda, %25,6'sı (50.914 kişi) kamu bankalarında ve %19,1'i yabancı bankalarda (38.054 kişi) çalıştığı belirtilmektedir. Ayrıca, sektörde çalışanların %76'sının eğitim durumu yükseköğrenim ve lisans, %6'sının eğitim durumu ise lisansüstü olduğu bilgisi verilmektedir. Diğer taraftan; TÜİK'in 2012 yılı Eylül ayı verileri, iktisadi faaliyet konularına göre istihdam edilen toplam 25.472 bin kişi dikkate alınarak değerlendirildiğinde bankacılık sektörünün toplam istihdam içindeki payının %1'den bile az (% 0,78) olduğu görülmektedir. Bankacılık sektöründe istihdamın düşük olmasının nedeni, sektörde çalışanlardan gelen şikayetler ve bu konuda daha önce yapılan bir takım çalışmalardan anlaşılabileceği üzere, bankaların karlılıklarını artırmak için operasyonel maliyetlerini azaltma yoluna gittikleri ve dolayısıyla personel sayılarını artırma konusunda istekli olmadıkları değerlendirilmektedir.

Bir araştırmaya göre; 2011'de tüm nedenler dahil yaşanan işten ayrılımların yarattığı çalışan devir oranı ortalama yüzde 18 olarak gerçekleşirken; işten ayrılımlarda finansal hizmetler ve bankacılık sektöründe oran yüzde 16 olmuştur. İşten ayrılma nedenleri içinde istifa ederek ayrılanların oranı ise yüzde 52'yi bulmuştur. Sektörler bazında bakıldığında finansal hizmetler ve bankacılık (yüzde 74) ile hizmet (yüzde 67) sektörü en çok istifanın yaşandığı sektörler olmuştur.

Düşük istihdam rakamları yanı sıra bankacılık sektöründe çalışma süreleri bakımından, gelişmiş ülke şartlarının çok gerisinde kaldığı gerek banka çalışanlarından gelen şikayetler gerekse çeşitli kuruluşlar tarafından yapılan anket ve araştırma sonuçlarından anlaşılmaktadır. Bu duruma, sendikalaşma konusundaki sıkıntılar, işsizliğin ulaştığı boyutlar sonucu sektörde olumsuz şartlarda çalışmayı kabul eden çaresiz kesimin varlığı ve işgücü ucuzluğunun katkı sağladığı düşünülmektedir. Çalışma saatlerinin çalışanın aleyhine bozulması yanında fazla çalışmadan kaynaklanan mesai ücretlerinin de ödenmemesi diğer bir sorun kaynağıdır. Fazla mesai ücretlerinin hiç ya da tam olarak ödenmemesi işgücü maliyetini ucuzlatmakta ve işverenin yeni personel almasında istekli davranmamasına neden olabilmektedir. Böylelikle kendi kendini besleyen kısır döngü içinde ezilen ve mağdur olan ciddi bir kesim, hem iş kaybetme hem de bedensel ve ruhsal sağlıklarını kaybetme tehlikesi altında çalışmaya devam etmek zorunda kalmaktadır.

Bu bilgiler ışığında aşağıdaki sorunların çözüm yollarının tespit edilmesi gerekmektedir.

1- Banka çalışanlarının kanunların öngördüğü çalışma sürelerinden fazlasını çalışmaya zorlanması ve fazla mesai ücretlerini gerektiği kadar alamaması.

2- Sendikal örgütlenmedeki yetersizlik nedeniyle çalışanların gerek sözleşmeden gerekse insanca yaşama ihtiyacından kaynaklanan haklarının korunamaması.

3- Ucuz işgücü piyasası ve rant ekonomisinin bir sonucu olarak Türk Bankacılık sektöründe yabancı sermaye payının artması.

4-Üniversite mezunu iş arayanların fazlalığı, gerek ihtiyaca göre nitelikli personel istihdamında kaynak israfına yol açması (öğretmen, mühendis, gibi bankacılık mesleğinde olmayanlarında sektörde istihdam edilmesi) gerekse aynı işi daha düşük ücretle yapmaya razı personel bulunmasına olumsuz katkı yapması.

5-Bankacılık sektöründe devletin denetim eksikliği bulunması ve cezai önlem yetersizliği.

6- Kamu bankalarında tayin ve terfilerde liyakatin gözetilmemesi.

Yukarda belirtilen gerekçelere dayanılarak, banka çalışanlarının özlük hakları, örgütlenme hakları ve çalışma şartlarına ilişkin sorunların ve çözüm önerilerinin tespiti için meclis Araştırması açılması gerekmektedir.